

ZAHRA NIČNÍ HOSTĚ V ÚSTAVU PRO MEZINÁRODNÍ POLITIKU A EKONOMII

Dne 20. března uvítali pracovníci ÚMPE významného představitele americké vědy prof. Karla Deutsche z Yale University v New Haven (Connecticut). Prof. Deutsch zahájil přátelskou besedu krátkou přednáškou na téma *American response to the challenge of Europe*. Rozprava poněkud odbočila od vlastního tématu, neboť přítomné nejvíce zaujaly poutavé vývoody přednášejícího o použití kvantitativních metod při vědeckém studiu mezinárodních vztahů. Prof. Deutsch, který — původem z Čech — přednášel v jazyce českém, uvedl řadu příkladů, kde právě pomocí těchto metod a za použití rychlopočítačů dosáhl pozoruhodných výsledků.

Přední představitel Republikánské strany, bývalý vicepresident USA a pozdější (a snad i nastávající) presidentský kandidát Richard Nixon navštívil ÚMPE 23. března; v krátké besedě odpovídal na otázky čs. vědeckých pracovníků, jež se převážně týkaly zahraniční politiky USA, mj. i americké intervence ve Vietnamu. Nixon, jenž hned zpočátku zdůraznil, že je představitelem opozice a že tudíž má jisté výhrady též k zahraniční politice dnešní vlády USA, odpovídal nicméně naprosto konformně s oficiálními americkými stanovisky; upozornil předem, že nehodlá svou vládu kritizovat v zahraničí. V zajímavé debatě nebylo v žádné otázce praktické politiky USA docíleno shody názorů.

O zásadních metodologických otázkách studia a výuky mezinárodních vztahů přednášel v kruhu vědeckých pracovníků ÚMPE 5. dubna prof. Jacques Freymond, ředitel ženevského Institut Universitaire de Hautes études internationales (Graduate Institute of International Studies). O jeho pozoruhodné přednášce viz referát doc. Vl. Sojáka v 2. čísle našeho časopisu, str. 63.

Předseda výboru pro vědu, kulturní politiku a publicistiku Spolkového sněmu NSR, poslanec CDU dr. Berthold Martin, který od 22.—26. května dlel v ČSSR, kde se zajímal zejména o zlepšení kulturních výměn a styků mezi oběma státy, přednesl 24. května v ÚMPE krátkou in-

formativní přednášku o hlavních zásadách a problémech dnešní západoněmecké kulturní politiky. Provázel ho dr. Götz Fehr, generální tajemník západoněmeckého spolku „Inter Nationes“ (polooficiální organizace pro zahraniční kulturní styky), jenž pak společně s ním odpovídal na četné otázky týkající se různých aspektů kulturního a kulturně politického, jakož i vnitropolitického vývoje v NSR.

Dne 1. června 1967 diskutovali pak vědeckí pracovníci ÚMPE s poslanci CDU dr. Ernestem Müllerem - Hermannem, členem zahraničního výboru a dopravního výboru Spolkového sněmu, a s dr. Wernerem Marxem, členem zahraničního výboru a branného výboru. Diskusi zahájil dr. Müller-Hermann velmi pečlivě formulovanou přednáškou o *problematice vzájemných vztahů NSR-ČSSR*, která měla podle řečnickova přání přispět k *neoficiálním* kontaktům mezi oběma státy a národy. Velmi podrobná rozprava pak nesporně přispěla k precizování stanovisek obou diskutujících stran. Dr. Müller-Hermann naznačil mj. některé zcela konkrétní možnosti kooperace mezi oběma státy (například na poli dopravy a budování dopravních cest) a tlumočil západoněmecké přání po normalizaci styků. Když mj. zdůraznil, že nadnárodní vazby (bezpečnostní systémy, spojenectví) mají být druhou stranou respektovány, byla mu položena otázka, zda by podle jeho soudu NSR byla ochotna respektovat skutečnost, že ČSSR považuje NDR za svrchovaný stát a za svého vojenského spojence. Odpověděl, že je o tom přesvědčen.

Ředitel ÚMPE dr. Šnejdárek a ostatní pracovníci ÚMPE sledovali s velkou pozorností argumentaci obou německých politiků a seznámili je se svými vlastními, často značně odlišnými pohledy na danou problematiku. Samozřejmě věnovali přítom značnou pozornost zejména okruhu těch otázek, ve kterých by za předpokladu jisté žádoucí změny v praktické politice NSR mohl nastat kladný a oboustranně prospěšný vývoj. Nebylo ovšem možno se přítom vyhnout debatě i o těch stránkách západoněmecké politiky, které

v ČSSR dosud vyvolávají oprávněnou zdrženlivost.

Pobyt obou poslanců CDU v ČSSR (od 31. 5. do 3. 6.) a zejména projev dr. Müller-Hermannna v ÚMPE měl poměrně široký ohlas v západoněmeckém tisku; v tiskových orgánech vysídlenců to byl pochopitelně ohlas odmítavý.

Dalšími významnými návštěvníky ÚMPE byli profesoři Steven Muller a Jack Fisher z Cornell University v Ithace ve státě New York. Prof. Muller, jenž je prorektorem jmenované university a současně ředitelem jejího „Střediska pro mezinárodní studie“, přednesl v ÚMPE 2. června krátkou přednášku o evropské bezpečnosti. Zaměřil se především na německou otázku, která je — jak zdůraznil — řešitelná jedině v *celoevropském* kontextu. Jedině v *silné* Evropě, ve které bude zajištěn trvalý mír a ve které budou těsně kooperovat její západní a východní část, budou moci sousedé Německa klidně a bez obav žít vedle Německa, jež v budoucnosti — dříve či spíše později — bude nakonec sjednoceno (ať již ve formě jediného státu či případně ve formě dvou asociovaných států). Proto dnes mír a bezpečnost v Evropě především vyžadují sblížení mezi Západem a Východem.

Tuto část přednášky prof. Mullera přijali přítomní celkem pozitivně. Její další část, ve které přednášející doporučil důvěřovat „dobrým úmyslům“ vlády velké koalice v NSR, vyvolala pochopitelně jistou polemiku. Prof. Muller projevoval však pochopení pro to, že Československo po svých historických zkušenostech nemůže důvěřovat a udánlivé „dobré úmysly“ NSR, dokud nebudou potvrzeny *skutky*. V diskusi bylo také zdůrazňováno, že bezpečnost Evropy je značně ohrožena i mimoevropským děním, například americkou intervencí ve Vietnamu; v souvislosti s tím byla přednášejícímu položena otázka, zdali si je zcela jist tím, že americká eskalace ve Vietnamu nemůže vyvolat světový požár, do kterého bude zatažena i Evropa. Profesor Muller odpověděl, že si tím jist *není* a že by si přál,

aby vietnamský konflikt, o kterém se v přednášce úmyslně nezmiňoval, byl vyřešen cestou jednání.

Přednáška prof. Mullera byla velmi charakteristická pro dnešní způsob uvažování nemalé části akademické obce USA.

Dne 30. června 1967 uvítal ředitel ÚMPE před četnými pozvanými československými odborníky z oboru vědy o státu a právu a jiných společenských věd předsedu Nejvyššího soudu USA, pana Earla Warrena, jenž se na cestě do Ženevy (kde se zúčastnil mezinárodní právnické konference na téma „Práve k světovému míru“) zastavil na krátkou návštěvu v ČSSR. Jeho přednáška o *úloze federálního soudu v americkém systému* byla sledována se zájmem a vyvolala zejména u přítomných právníků četné dotazy, které se předseda Nejvyššího soudu snažil zodpovědět co nejpečlivěji. Otázky se netýkaly pouze některých zvláštností amerického soudního systému, nýbrž zcela konkrétně i některých známých případů z Warrenovy vlastní praxe.

Jako představitel americké Rady pro zahraniční vztahy (Council on Foreign Relations) navštívil 3. července ÚMPE pan Charles W. Jost, který po třicetiletém působení v diplomacii USA (byl mj. velvyslancem ve Vídni, v Laosu a u OSN) se již několik let věnuje činnosti pro jmenovanou organizaci. Rada pro zahraniční vztahy pravidelně pořádá v New Yorku přednášky cizích státníků a předních odborníků na poli mezinárodních vztahů a vydává díla významných autorů. Pan Jost zodpověděl četné otázky týkající se americké zahraniční politiky.

Velmi zajímavá a užitečná byla beseda, která byla 6. července uspořádána se sovětským vědeckým pracovníkem V. I. Zolotarevem. Týkala se některých problémů a vývojových tendencí zahraničního obchodu *kapitalistických* zemí a přispěla značně k informovanosti teoretických pracovníků ÚMPE. V. I. Zolotarev je poradcem oddělení zahraničního obchodu v sekretariátu RVHP.

Štěpán Pláček